

46. framhaldsþing BSRB
24. - 25. mars 2022

Tillaga stjórnar BSRB að stefnu BSRB til umræðu í málefnaþópum

- Málefnaþópur um starfsumhverfi starfsfólks í almannapjónustu (Allsherjarnefnd)
Fjallar um starfsumhverfi starfsfólks í almannapjónustu s.s. mönnun, skipulag
vinnunnar og félagslega þætti.**

Almannapjónusta

Öflug almannapjónusta er ein af grunnstoðum velferðarsamfélagsins. Eitt af meginhlutverkum hins opinbera er að halda uppi öfluggu velferðarkerfi þar sem landsmönnum er tryggð örugg framfærsla, heilbrigðis- og félagsþjónusta, menntun og öryggi, óháð búsetu. Velferðarkerfið á að fjármagna úr sameiginlegum sjóðum landsmanna og tryggja öllum framúrskarandi þjónustu án tillits til greiðslugetu. Reynslan sýnir að velferðarþjóðfélag verður ekki reist nema á gildum samvinnu og jafnaðar, gildum sem verkalýðshreyfingin hefur haldið á lofti frá öndverðu.

Besta leiðin til að tryggja jöfnuð felst í því að hið opinbera skipuleggi, stýri og fjármagni almannapjónustuna. Lagarammi almannapjónustunnar verður að vera nægilega traustur til að veita henni vernd gegn markaðsvæðingu. Almannapjónustuna á aldrei að reka á hagnaðar-grundvelli heldur eiga almannahagsmunir og samfélagsmarkmið að vera í forgrunni.

Öflug almannapjónusta byggir á faglegu og hæfu starfsfólki. Tryggja þarf að mönnun á vinnustað sé með þeim hætti að öryggi notenda og starfsmanna sé ekki hætta búin. Þannig þarf að skilgreina þjónustuna mannaflapörf og fjárþörf í samræmi við eðli og umfang verkefna. Þá er nauðsynlegt að tryggja starfsfólki almannapjónustunnar gott starfsumhverfi og tækifæri til að sækja sér starfstengdamenntun og þjálfun.

Starfsumhverfi starfsfólks í almannapjónustu

Hlutverk starfsfólks í almannapjónustu er að veita mikilvæga og lögbundna þjónustu þar sem hagsmunir almennings eru hafðir að leiðarljósi. Tryggja þarf samhæfingu í þjónustunni og að vinnustaðir og störfín þróist í samhengi við samfélagið og þróun þekkingar.

Rannsóknir sýna að starfsfólk í velferðarþjónustu upplifir verri líkamlega og andlega heilsu og minni starfsánægju samanborið við aðrar starfsstéttir. Enn fremur hefur slysatíðnin verið hæst í opinberri þjónustu og einkum hjá lögreglu. Ítrekað hefur verið bent á að ein besta leiðin til að fyrirbyggja þetta er að vinna gegn óhóflegu álagi í vinnu, bæta mönnun og stuðning við stjórnendur.

Til að tryggja öfluga og góða almannajónustu er mikilvægt að starfsmenn búi alltaf við besta mögulega starfsumhverfi, þar sem öryggi, þekking, gagnkvæm virðing, fagmennska og góð heilsa er höfð að leiðarljósi. Skapa skal svigrúm og tækifæri fyrir starfsmenn til að þróa hæfni sína og þekkingu með öflugri símenntun og búa þeim vinnuaðstæður sem gera þeim kleift að sinna starfi sínu á faglegan og vandaðan hátt. Í starfsþjálfun skulu starfsmenn vera á launum.

BSRB leggur áherslu á stjórnvöld marki sér skýra stefnu um skipulag vinnu, vinnutíma og starfsumhverfi með það að markmiði að tryggja andlegt og líkamlegt heilbrigði starfsfólks. Þar verði lögð megináhersla á hvernig megi fyrirbyggja óheilbriggt vinnuálag og óheilbrigð samskipti og hegðun á vinnustað. Enn fremur hvernig verði tryggt að stjórnendur hafi þekkingu og hæfni til að vinna að þessum markmiðum.

BSRB vill að reglulega verð gerð heildarúttekt með áhættumati á starfsháttum vinnustaða og aðbúnaði launafólks og eftirfylgni með matinu tryggð. Sérstaklega þarf að skoða vinnutilhögun og vinnuaðstöðu vaktavinnufólks, tryggja að lög um lögbundinn hvíldartíma séu virt, að mönnum sé næg og sjá til þess að álag á starfsfólk sé hóflegt.

Sveigjanleiki og samhæfing vinnu og einkalífs á ávallt að vera í fyrirrúmi til að stuðla að fjölskylduvænna samfélagi og koma í veg fyrir álag og streitu. Rannsóknir sýna fram á að eftir því sem fólki gengur betur að samþætta fjölskyldulífið og vinnuna því betri er andlega og líkamlega heilsa. Hins vegar sýnir reynslan að hætt er við að aukinn sveigjanleiki hafi í för með sér að mörkin milli vinnu og heimilis verði sífellt óskýrari. Bregðast þarf við því með skýrum rétti til að aftengjast og samið verði um réttindi og aðbúnað starfsfólks við fjarvinnu í kjarasamningum.

Stytting vinnuvikunnar

Stytting vinnuvikunnar er grundvallarkrafa BSRB og mikilvægur liður í því að búa til fjölskylduvænna samfélag sem grundvallast á samþættingu fjölskyldu- og atvinnulífs. Lögfesta þarf styttingu vinnuvikunnar í 35 stundir í dagvinnu og að vinnuvika vaktavinnufólks verði 80% af vinnutíma dagvinnufólks án launaskerðingar.

Styttri vinnuvika leiðir til betri starfsánægju og aukinna afkasta, minni streitu vegna samþættingu fjölskyldu- og atvinnulífs, bættrar heilsu og aukinnar vellíðunar. Hún stuðlar einnig að auknu jafnræði í ábyrgð á heimilis- og umönnunarstörfum, aukningu á atvinnuþátttöku kvenna og að konur leiti síður í hlutastörf vegna fjölskylduábyrgðar.